

Green Infrastructure Planning

Reintegrating Landscape in Urban Planning

برنامه‌ریزی زیرساخت سبز بازتلفیق منظر در برنامه‌ریزی شهری

دکتر یان مل

ترجمه

سینا رزاقی اصل

(عضو هیئت علمی گروه شهرسازی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی)

کسری کتاب‌اللهی

(کارشناس ارشد طراحی شهری و دانشجوی مقطع دکتری شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز)

انتشار کتاب در نشست شماره ۲۶ مورخ ۱۳۹۹/۰۹/۱۶

شورای چاپ و نشر شهرداری تهران

به تصویب رسیده است.

سرشناسه	: مل، ایان Mell, Ian
عنوان و نام پدیدآور	: برنامه‌ریزی زیرساخت سبز، بازتلفیق منظر در برنامه‌ریزی شهری /تالیف یان مل ؛ ترجمه سینا رزاقی اصل، کسری کتاب‌اللهی؛ ویراستار ادبی فاطمه رشوند.
مشخصات نشر	: تهران: شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۴ ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۲-۴۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Green infrastructure planning : reintegrating landscape in urban planning, 2019.
موضوع	: شهرسازی -- جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع	: City planning -- Environmental aspects
موضوع	: زیربنای اقتصادی
موضوع	: Infrastructure Economics
موضوع	: توسعه پایدار شهری
موضوع	: Sustainable urban development
شناسه افزوده	: رزاقی اصل، سینا، ۱۳۶۱ -- مترجم
شناسه افزوده	: کتاب‌اللهی، کسری، ۱۳۷۱، مترجم
شناسه افزوده	: شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
شناسه افزوده	: Tehran Municipality, Tehran Urban Planning and Research Center
رده‌بندی کنگره	: HT ۱۶۶
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۱۳۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۵۵۰۲۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

www.ketab.ir

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

برنامه‌ریزی زیرساخت سبز، بازتلفیق منظر در برنامه‌ریزی شهری

تألیف: دکتر یان مل

ترجمه: سینا رزاقی اصل، کسری کتاب‌اللهی

صفحه‌آرایی و طراحی جلد: موسسه فرهنگی و هنری نگاه نو تهران

ویراستار ادبی: فاطمه رشوند

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۱۶۰۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۲-۴۴-۲

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: خیابان شریعتی، خیابان پل رومی، خیابان شهید اکبری، نبش خیابان آقابزرگی، شماره ۳۲

کد پستی: ۱۹۶۴۳۵۶۱۱ تلفن: ۲۲۳۹۲۰۸۲

info.rpc@tehran.ir rpc.tehran.ir

۷ سخن نخست
۹ مقدمه مترجمان
۱۱ دیباچه
۱۳ پیش‌گفتار
۱۵ قدردانی
۱۷ فصل اول: مقدمه: چرا به زیرساخت سبز نیاز داریم؟
	فصل دوم: کارکرد زیرساخت سبز برای ما چیست؟ ایجاد ارتباط، دسترسی به طبیعت و تثبیت
۴۱ چندکارکردی بودن
۶۵ فصل سوم: مردم چطور با مناظر اطرافشان تعامل برقرار می‌کنند؟ درک ارزش زیرساخت سبز
۸۷ فصل چهارم: ظاهر زیرساخت سبز چگونه است؟
۱۱۵ فصل پنجم: نوآوری در اجرای زیرساخت سبز به شکل بزرگ‌تر، پررنگ‌تر و بهتر
	فصل ششم: برنامه‌ریزی ما برای زیرساخت سبز چگونه است؟ ایجاد پیوند میان سیاست، آیین‌نامه
۱۴۳ و عمل
۱۵۵ فصل هفتم: سرنوشت زیرساخت سبز چیست؟
۱۶۱ واژه‌نامه

سخن نخست

رشد جمعیت شهری و ناتوانی مدیریتی جهت انطباق این رشد با توان زیستی و اکولوژیک در پهنه سرزمینی، موجب بروز چالش‌های زیست‌محیطی همچون کمبود آب، آلودگی هوا، تغییرات اقلیمی، هدررفت منابع طبیعی، و تخریب زیستگاه‌های حیات وحش در بسیاری از شهرها شده و تداوم این روند، یعنی به‌مخاطره‌افتادن جدی حیات شهری. یکی از زیرساخت‌های اساسی و مهمی که در فرایند کژکارکردی مدیریت شهر در معرض تهدید است، فضاهای سبز شهری‌اند. زیرساخت‌های سبز به‌عنوان یکی از ابزارهای موثر نزد مدیران و برنامه‌ریزان شهری، نقش غیرقابل‌انکاری در تعدیل شرایط خرداقلیمی، ارتقاء وضعیت زیستگاه‌ها، و آثار مثبت روحی-روانی بر شهروندان داشته و دارند.

به‌رغم آنکه سطح و سرانه فضاهای سبز شهری، بسته به نوع اقلیم و بستر هیدرولوژیک شهرها، و نیز جنس خاک، متفاوت است و نمی‌توان یک نسخه واحد کمی‌نگر را برای گستره عظیم شهرها تجویز کرد، اما تجارب موفق جهانی دال بر امکان توسعه متوازن و نگهداشت فضاهای سبز مبتنی بر اتخاذ مجموعه اصول و سیاست‌گذاری‌های صحیح و متقن است که اساسی‌ترین آن یک تغییر نگاه به چنین فضاهایی است؛ تغییر نگاه از یک «کاربری شهری» که باید تحت هر شرایطی و بی‌توجه به شرایط خاص بومی، اقلیمی و هیدرولوژیک تأمین شود، به یک «زیرساخت شهری» که باید در تناسب بیشینه با شرایط مذکور و در پیوند و یکپارچگی با سایر زیرساخت‌های شهری حفظ شود. این همان دغدغه‌ای است که در ایران و به‌طور جدی‌تر، در کلانشهر تهران محل بحث بوده و در اسناد توسعه شهری نیز عمدتاً مغفول مانده است.

گرچه تمام ارکان سند طرح جامع شهر تهران، از چشم‌انداز و اهداف گرفته تا طرح‌های موضوعی و موضعی، و در تداوم آنها طرح‌های تفصیلی، به مفهوم فضاهای سبز شهری و اهمیت فزاینده آنها در زیست‌مطلوب شهروندان

پرداخته‌اند، اما نگاه کاربری-محور همچنان در آنها غالب، و دیدگاه زیرساخت-مینا همچنان غایب است. جای امیدواری است که برنامه پنج‌ساله سوم شهرداری تهران، نگاه نوآورانه‌تری به مفهوم فضای سبز داشته و بر اهمیت آن نه به‌عنوان صرفاً یک کاربری از میان صدها کاربری اراضی واقع در شهر، بلکه در قامت یکی از زیرساخت‌های بسیار مهم تهران که از ریشه‌های عمیق تاریخی نیز برخوردار است، تأکید کرده و بستر قانونی آن را در ماده ۶۱ با الزام به تهیه طرح جامع فضای سبز شهر تهران، مهیا کرده است که در حال حاضر، توسط مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران در دست تهیه می‌باشد.

هدف از ترجمه کتاب حاضر تحت‌عنوان «برنامه‌ریزی زیرساخت‌های سبز؛ بازتلفیق منظر در برنامه‌ریزی شهری»، کمک به این تغییر نگاه نزد مدیریت شهری و نیز نزد صاحبان اندیشه و عمل در حیطه مطالعات شهری است. آشنایی با تجارب معرفی‌شده در این کتاب از شهرهای کشورهای انگلستان، آمریکا، چین، آلمان و فرانسه، به‌عنوان مصادیقی غنی از زیرساخت‌های سبز شهری، بسیار مفید بوده و مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران مطالعه آن را با تمنا «ایجاد تهرانی سرسبز برای همه توصیه می‌کند».

محمد حسین بوجانی

رئیس مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

www.ketab.ir